

es com si diguessim a la voluntat del caciquisme, perque encara no hi estavan prou les forces y recursos dels Municipis a mercé de la funesta gentessa que 'ns envian encasillados a representar lo Districte.

Ab això en Moret ha obrat com lo més repugnant ussurer que presta al cent per cent, això cuan no es al cent cincuenta com ara mateix nos ho ha fet lo ministre de la governació.

Nos n'ha donat deu pera traurenos quinze, y si malament estabam pitjor nos posarà ab lo seu regalo descentralizador.

¡Que no descentralisi tant!

**

També l'Ministre de marina n'ha fet de las sevas.

Ha conseguit reorganizar la escuadra de mar. Aquesta no costarà més que 600.000.000 pesetas y lo seu sosteniment portarà 80.00.000 de gasto anyalment.

Lo seu servey será igual al que fins ara han fet las escuadras espanyolas.

Ja poden tremolar al Marroc així que la tingüem utilizable.

No hi fa res que lo seu cost no l' pugui pagar mai l'Estat.

Tindràm escuadra y 'ns hi podrém passejar ab las bravatas dels forts, ni que sigan los moros.

Aleluya, aleluya.

Vejin qui ho hauria dit que un ganader nos havia de fer una escuadra pera guerrejar pel mar.

Haguès signit algun invent pera llençar projectils ab fona, pero una escuadra ab canons...

¡Sembla mentida!

El cop mortal als Ajuntaments

IV Y DARRER

Un Reglament que en realitat vindrà a pendre als Ajuntaments la facultat de elegir als seus Secretaris; que fomenta en tots sentits una de las plagues pitjors d'Espanya, la burocracia, y de consegüent que obra de bat à bat las portes als que 's troben com lo peix à l'aigua dintre las xarxes del mon oficinesch, repulsiu pera la major part de naturals de la nostra terra; un Reglament que al fixar los sos dels Secretaris prescindeix de necessitats imprescindibles de molts Municipis; que angua facultats que son indispensables als Alcaldes y Corporacions Municipals; que dona un poder absolut als Secretaris pera que l'exerceixin per delegació del Governador, posantlos a las sevas ordres ab perill gaire bé invencible de la seva dignitat y independencia; que en molts pobles vindrà a convertir al Secretari en únic elector al ferlo especialment responsable dels serveys d'eleccions; un Reglament, en fi, que denigra el càrrec d'Alcalde, de tal manera que la seva provisió serà difícil moltes vegadas, estarà en vigor al comensar l'any nou, si Corporacions, Ajuntaments y la mateixa classe del Secretariat, no s'hi oponen ab decisió.

Es de tot punt necessari que 'ls Ajuntaments fassin us del párrafo segon de la Real

Ordre del 8 d'Agost, publicada en la Gaceta del 18, junt ab lo projecte de Reglament, presentant a la Direcció general d'Administració abans del 18 d'aqueu mes, las observacions que creguin oportunas en contra del referit projecte, perque de no ferlo així, passarà al Consell d'Estat, lo veurém publicat en los periódichs oficials abans del primer de desembre y lo tindràm en vigor desde l'primer de janer.

Es convenient ademés interessarse en la petició formulada per la Cambra Agrícola del Vallés, corroborada ab tanta autoritat per lo Foment del Treball Nacional, pera que sigui allargat lo plazo d'informació, extenentse al mateix temps a otra mena de corporacions que deurián ser eridadas à la informació y que segurament se trobarian menos coibidas que molts Ajuntaments.

Y per fi, d'apertenent aquesta ocasió

de tanta transcendència no podrían los Ajuntaments constituirse en associacions per comarcas, tal com las regula la Lley Municipal y acaba de recordar ara lo senyor Moret en sa anunciada reforma de la indicada Lley? Si així ho fessin per are y per sempre, adquirirían una gran forsa y podrían donar una útil unitat a las campanyas ab lo que seria sempre molt més facil posar-se d'acord ab diferentes entitats que per aquesta qüestió y altres los hi podrían prestar bons serveys.

En son afany d'innovacions, lo ministre de la Governació, que com hem dit acaba d'anunciar una reforma de la Lley Municipal, modifica, ja segons sembla, en algunes parts relativament insignificants, aquet Reglament, que encara no passa de projecte; pero això no constitueix pas cap esperança, ben al contrari. Mentre lo senyor Moret ab las Bases pera la Lley Municipal, distreu l'atenció pública d'aquest Reglament, resultarà que de provisional passarà à definitiu, regint en tot lo que té de dolent; y hi passarà per la voluntat sola del ministre, sense l'aprovació de las Corts, ab tot y que modifica essencialment una Lley. Ja hi estém acostumats a' aquells actes d'absolutisme dels ministres lliberals.

Los Municipis haurán rebut un cop mortal, lo premi que's mereixen dels Poders públics, tot justament ara que en la nostra Catalunya, coménzan a mostrar sa decidida voluntat de desferse de tutelas innobles y pernicioseas.

J. MASPONS Y CAMARASA.

BIBLIOGRAFIA

"Lliris y Carts" de Joseph Puig Torralva

Ab aquest agre-dols títol—podriam dirne lo reputat poeta valencianista En Joseph Puig Torralba, Mestre en Gay Saber, publicà al any 1899 un hermoso aplech de poesias originals, si be ho faig tart no resulta extemporal parlarne als simpatichs llegidors de Lo SOMATENT avuy, puig lo bò en tot temps es bò y mans a l'obra. Enamorats com pochs, En Puig, de la seva nadiva llengua la puleix y perfecciona donant forma literaria à sos pensaments que 'ls arrodoneix en iuginyosos y robustos versos com La Casa Papal, Cant à la rassa Llatina, i A Catalunya! Vinatea y poesias tant tendras y sentidas com A ma volguda filleta Emilia à qui dedica l'opuscol y que no puch resistir la temptació de transcriuer per lo correcte, senzilla y sòbria la següent estrofa:

*Lliris y Carts te dona, filla meva,
videta de mon cor y mos amors;
lliris y carts sols cull aquell que creu
este mon de tristezes y dolors.*

Com a bon valencià sempre que se li presenta l'ocasió per enlayrar la venerable memoria del gran rey Conqueridor ho fa, com en Lo jur d'En Jaume en lo Puig ab motiu de la mort del noble Bernat Guillém d'Entenza; Lo niu de l'oreneta, Conquesta de Mallorca y altres vets que tant enorgulleixen a la nació catalana en aquells gloriosos temps.

Quina llàstima qu'escassegin homes de vallà com En Puig Torralva!

Altre seria l'moviment nacionalista valencià, si, despullats de tot afectisme polítich travallessin per Valencia y para Valencia com la majoria dels regionalistas valencians pregonan.

En fi, l'meu únic objecte es tant sols avuy que fer justicia al mérit y encoratjar al company entusiasta que, lluny de ma idolatrada Catalunya tan plahenteras estonas m'ha fet passar llegintme ab la fé del apóstol algunas de las correspondencias avans d'enviarlas al portaven de la causa catalana La Renaixensa, de Barcelona.

A més, lo nom d'En Puig que sa, enllassat ab lo d'En Llombart, Llorente, Cabrelles, Badenel y altres distingits conrengadors de la Musa valenciana, y Lliris y Carts eternament figura en la biblioteca de tot aymant de la Novena, sermó à carrech del M. R. P. Fr.

las diferents llengues que 's parlan al a Peninsula Ibérica.

S. BORRUT y SOLER.

Alcoy 13 d'Octubre 1902.

Secció oficial

ALCALDIA CONSTITUCIONAL

DE REUS

D. Joseph Casagualda Busquet, Alcalde Constitucional de Reus.

Faig saber: Que haventse comensat los traballs pera la formació de la Matrícula industrial pera lo vinent exercici de 1903, y havent de servir de base als mateixos lo Padró industrial, lo qual, segons lo disposit en l'article 63 del Reglament de 28 de Maig 1896, s'ha de rectificar anyalment, aquesta Alcaldia exhorta y requereix als industrials que 's trobin exercint una industria qualsevol, estànd no continuada en las tarifas oficiales, així com també a aquells altres que estan matriculadas en una classe que no 'ls hi correspongi que per omisió u altres causas ho hajin sigut inclosos en l'expressat Padró per que dins del plazo més breu possible presentin al negociat corresponent de la Secretaría Municipal las respectivas declaracions en virtut de lo disposit en l'article 115 del citat Reglament, baix las responsabilitats que 'l mateix determina en sos articles 181 y 182 per los que no ho fassin.

Reus 14 d'Octubre de 1902.—L' Alcalde, Joseph Casagualda.

REGISTRE CIVIL

del dia 15 d'Octubre de 1902

Naixements

Joseph Vallverdú Musté.

Matrimonis

Antón Nieto ab Francisca Alabart.

Defuncions

Cap. obregón José. El seu tuteu José.

Calendari català

Sant d'avuy.—S. Galo.

Sant de demà.—Sta. Eulàgia vinda.

Sur lo SOL à las 6 h. y 11 m. y 's pon à las 5 h. 20 m.; sur la LLUNA à las 4 h. 21 m. y 's pon a las 4 h. 1 m.

MERCATS

Dilluns de cada setmana, Reus.—Dimecres, Valls.—Dijous, Vendrell y Esplugues de Francoli.—Divendres, Cornellà, Montblanch y Tarragona.—Dissabte, Valls, Vendrell y Esplugues de Francoli.

SECCIÓ METEOROLÒGICA

OBSERVACIONS

del dia 15 d'Octubre de 1902, facilitadas per don Artur Porta, sucesor de R. Gispert.

Horas d'observació	Baròmetre aneroide	Grau d'humitat.	Pluja en 24 horas	Aiguas evap. en 24 horas.	Estat del cel
9	758	61			Ras
15	758	63		5.5	Ras

Horas d'observació	TEMPERATURAS			VEN	NUVOLS	
	Máxim	Mínim	Ter. tip.			
9	Sol 27	11	19	O.		
15	Som 24		20	S.		

Secció Religiosa

Parroquia de Sant Joan Baptista

Continúa la solemne Novena que la Arquicofradía Teresiana dedica à sa Patrona, la santa Doctora del Carmelo. Tots los días, à las sis de la tarde, s' exposarà à S. D. M., se resarà lo sant Rosari y preces prescritas per S. S. lo Papa, seguirán los exercicis de la Novena, sermó à carrech del M. R. P. Fr.

Ignasi Jordà, Provincial de la Orden Seráfica, cant de letanillas y himnes de la Santa, y solemne Reserva.

La part musical corre à carrech de las Religiosas del Convent.

CRONICA

Lo SOMATENT se ven a Barcelona en lo kiosko «El Sol», Rambla del Centro.

Com havian previst tampoch ahir se pogué celebrar la sessió ordinaria de primera convocatoria corresponent a la present setmana, per falta de número de senyors regidors.

Nostre estimat amic en Ramon Salvat contrarà aquest matí matrimoni ab la simpática y hermosa senyoreta Carme Rius.

Creyém inútil significar a la jove parella nostre desitj de que trobin en son nou estat tota mena de felicitats.

Ha solicitat llicència pera martxar a Roma lo vice-president de la Diputació Provincial don Victor J. Olesa.

Se assegura que lo governador civil de Barcelona, senyor Manzano, presentarà sa candidatura de senador per la província de Segovia.

Avisem als contribuents, à fi d'evitar abusos que puguessin cometres, que los recibos del quart trimestre de contribució del present any que excedeixen de 10 pessetas portaran un sello que expressarà en números l'import del 10 por 100 sobre las cuotas, acordat per lo Gobern pera gastos d'extinció de la llagosta en la Península.

Han sortit per provincias sis inspectors d'Hisenda à objecte de formar expedients y girar visitas als departaments que dependen d'aquell ministeri.

Preparinlos los cuartos que avisen que venen.

Per la Direcció general de Contribucions, han sigut aprobatos los expedients de filoxera instats per don Joseph Torné y doya Marina Piqué, de Gratallops; don Zicarias Iborra y don Joseph Viñes, de Vilella Alta y don Francisco de P. Muñoz y Hereders de don Francisco Secall, de Falset.

Nos escriuen de Ulldecona, que la collita d'oli serà aquest any un desastre en aquella població. Las olivas d'aquell terme se troben completament plenes de cucs, y segons lo resultat de las primeras operacions de molta que s'han fet han donat tant poc resultat que arribaran pera pagar los gastos d'arreplegarlas.

Això, demunt de la pessima y escassa collita de vi, constitueix pera Ulldecona un gros contratemps.

Per consums se recaudaren en lo dia de ahir pessetas 646.36.

EL ALBA

La Junta de Govern d'aquesta societat, en reunió celebrada lo dia 16 del actual y a petició de variis socis, han acordat admetre sens satisfacer dret d'entrada, fins al 31 del proper Octubre, à cuants dessitin ingressar com a socis de número.

Reus 17 de Setembre de 1902.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, Jaume Coll.

D. MANEL DE PEÑARRUBIA

Procurador dels Tribunals

Ha trasladat son despach à la Rambla de Sant Joan, número 30-3er.

LO SOMATENT

Interesa molt
sapiguer que à la ciutat de Barcelona y carrer de la Diputació núm. 435, sucursal de A. Salvati Costanzi se fan verdadera miracles en los malalts de mals venèreos en general y especialment sifilitichs encar que siga la dolencia hereditari.

Pera més detalls lleigeixis en 4.ª plana "Milagrosos confites ó Inyecció anti-venereia y Roob anti-sifilitico COSTANZI."

La Palma

A petició de variis socis la Junta de Govern d' aquesta Societat acordá en sessió 24 mes passat, prorrogar lo plazo fins al 31 corrent, sens satisfet dret d' entrada a tots los que desitjin ingressar com a socis de número de la mateixa.

Reus 1er. Octubre 1902.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, Eudalt Casas.

Un dels aconteixements mes notables d' aquets temps, es l'^a invent del "Procediment Indi" del apotecari Pascual, exquisit produpte que toona "ls cabells blanxs del color que s'han tingut á la juventut, sens que perjudiqui en lo mes mínim la salud, ni taqui la pell ni la roba, reproduex lo cabell, priva sa cai-guda y fa desapareixer completament la caspa.

Se ven en lo Carrer de la Font; número 13 y á las principals Perfumerias y Perruquerias.

Deposit general: J. Uriach y C.^a BARCELONA

GRAN SORT DE GUANYAR

La casa coneiguda de Joseph Damman, de Hamburgo, nos informa que la nova Loteria de Hamburg, ya á començar dientre de poch. La sort de guanyar a la mateixa, sigueut molt important, ofereix la ma a la fortuna en la casa de Joseph Dammann. Aquesta casa establerta desde 1851, s'ha fet acreedora á reconeixement per sos promptes pagos dels premis y sa puntualitat.

Acompanyem prospecte de dita Loteria en aquest mateix periodich.

Prospects originals y oficials estan francs á la disposició de qui la demani.

Secció comercial

Mohiment del port de Tarragona

Entrades de avans d'ahir

De Marsella v. danés "Tiber," ab transit, consignat als senyors Vda. y S. de P. Ferrer y Mary.

De Liverpool y esc. v. "Velarde," ab gra, consignat als senyors Mac-Andrews y C.^a

De Amburg y esc. v. inglés "Campeador," ab transit, consignat als senyors Mac-Andrews y C.^a

De Barcelona v. "Vicente Sanz," ab transit, consignat als senyors Vda. y S. de P. Ferrer y Mary.

De Huelva y esc. v. "Játiva," ab efectes, consignat a don Anton Mas.

Despatxadas

Pera Génova y esc., v. "Játiva," ab carga general.

Pera Copenhague y esc., v. "Tiber," ab carga general.

Pera Valencia v. "Vicente Sanz," ab carga general.

Pera Christiania y esc., v. "Solférino," ab carga general.

Pera Hamburg y esc. v. "Campeador," ab carga general.

BOLSI DE REUS

Carrer Montcada, 27

Cotisió á Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir.

Interior 73'80 Cubas del 68

Colonial — Cubas del 90

Orenses	30'90	Amortisable	94'85
Norte	62'25	Ob. 5 p % Almansa	104'25
Alicants	98'40	Id. 3 p % Frances	58'70
Vitalici V.	—	Id. 3 p % Orense	50'87
PARIS	—	MADRID	
Exterior	—	Interior	73'77
	— GIROS —		
Paris	31'20	Londres	39'08

Exterior.	88'52
Portugués	92'27
Rio Tinto.	10'84
Norts.	224'
Alicants.	355'

Se reben ordres pera operacions de Bolsa Compra y venta al contat de tota classe de valors cotisables de Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedes de tots los paisos.

903.

J. MARSANS ROF Y FILLS

REPRESENTANT, F. CABRÉ GONZALEZ

Carrer Santa Agnès, 19.

Cotisió á Barcelona á las 16 d' ahir	
Interior	73'80
Amortisable 5 p %	94'85
Francs	31'20
Colonial	— Lliurus
—	33'02
Mercantil	— MADRID
Norts	64'20
Interior	73'78
Alicants	98'60
Francs	30'80
Orenses	30'90
PARIS	
Obs. Fransa 2 1/4	58'75
Exterior	88'50
Id. Almansa 5 0/0	104'—
Norts	224'
Id. Id. ayg	— Alicants 356'

Descompte de cupons.—Anticipó per titols. Compra y venta al contat y á plazos de tota classe de valors espanyols ó extrangers.—Comprobació y gestió de son cobro cas de sortir premiats dels titols amortisables favorescut en los sorteixos ab primerer.—Suscripció á totas las emissions é informes sobre la oportunitat y conveniencia de suscriures.—Contas corrents ab interès.—Compra de monedes d' or y bitllets detots los paisos.—Giroso sobre las principals plassas.—Operacions de Bolsa.

CAMBIS CORRENTS

en lo dia d' ahir, donats per la Junta Sindical del Colegi de Corredors de Comers de la plassa de Reus.

CAMBIS EXTRANJERS

	Ops.	Diner	Paper
Londres 90 d/f	—	32'45	—
" 6/4 "	—	—	—
" 8 d/f	—	—	—
" vista.	—	—	33'
Paris 90 d/f.	—	—	—
" 8 d/f.	—	—	—
" vista.	—	—	31'40
Marsella 90 d/f.	—	—	—
" 8 d/f.	—	—	—
" vista.	—	—	—
Perpignan 90 d/f.	—	—	—
" 8 d/f.	—	—	—
" vista.	—	—	—
Hamburg 90 d/f.	—	—	—
" 3 d/f.	—	—	—

Cambi anterior de

Valors locals Diner. Paper. Oper.

Gas Reusense.	625
Industrial Farinera.	675
Banch de Reus de Descomptes y Prestaus.	750
Manufacturera de Cottons.	125
C. Reusense de Tranvias.	30
C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5 per 100.	300
Electra Reusense.	
Manicomí de Reus.	

ANUNCIS PARTICULARS

AVIS

La duanya de l' antiga y acreditada fonda d' Isidro, té lo gust d' oferir á sa numerosa

clientela y al públic de Reus en general, á més de cotxes pera el servei á las estacions y á domicili, luxosos y cómodos landaus, faetons, carretelles y berlinas pera casaments, batejos y enterros, als preus corrente en aquesta plassa.

També lloga lleugeras y cómodas tartanas pera viatges als pobles circonveïns y als més.

RIPOLL GERMANAS

REUS, Carrer Llovera 29.

En aquest establecimiento hi ha un gran y variat assortit de coronas fúnebres, medallones, rams y flors artificials y otros objectes propis pera cementiris, se recomponen ademés los que estan malmesos.

També hi ha abundant assortit de plantas y otros objectes pera adorn de salons.

B. SANTOS Y VALL

Ofereix sa cooperació activa y formal als catalans, no residents a Madrid qu' hi tingan ó vulguen estableixi negoci.

Alcalá, 110, 2n. dta.-MADRID

OBRA NOVA

FLORESCÈNCIA

Aplech d' ensaigs literaris d' en Hortensi Güell.

2 PESSETAS

De Venda en lo kiosco de D. Pau Balart, Plaza de la Constitución y en la llibreria de D. Pere Tost, Arrabal baixa de Jesús.

TELEGRAMAS

Vendrell, 14.

Catalanistas llibertats

Segons telegramas de Tarragona, han sigut posats en llibertat los cuatro catalanistas que estaven empresonats en lo castell de Pilats de dita capital, creyentlos complicats en la desaparició de una bandera espanyola y autors de la inscripció. "Restos de la bandera espanyola" feta en la sorra de la platja de San Salvador.

La noticia de la llibertat de nostres companys ha causat gran content á tots los vendrellencs amants de la terra, dels companys y de la justicia.

S' espera que aquesta nit arribaran los llibertats, als quins aniran a rebre molts amics y companys de causa.

Avans del Consell

Madrid 15.

Los ministres están reunits en Consell.

Lo ministre de Gracia y Justicia ha dit que portava uns expedients d' indult de condempnats per las Audiencias d' Almería, Lugo y Salamanca y l' projecte de reforma del Còdich penal.

Lo de Marina la convocatoria a oposicions pera omplir deu plassas d' aspirants en l' Escola Naval y l' projecte de creació del Estat Major de la Armada.

Lo duch d' Almodóvar ha dit que l' rey de Portugal emprendrá l' dijous vinent lo seu viatge á Inglaterra y que l' general Càmara li portarà una carta de don Alfons XIII donantli la benvinguda.

A darrers de Novembre—ha dit lo ministre d' Estat—vindrà á Madrid lo rey Carlos de Portugal de rigors incògnit, y a pesar de viatjar ab aquest caràcter, n' Alfons XIII desitja obsequiarlo oficialment.

En Rodrigáñez hi porta l' expedient relatiu al canvi de la moneda isabelina que ha de recullirse á Espanya y al Marroc.

Sindicat dels franchs

Madrid 15.

Pera l' dissape prop-vinent està anunciat una nova reunió dels representants de las entitats que intervenen en los travalls pera la formació del sindicat dels franchs.

Ultimament s' han adherit a l' idea las Companyias del gas y electricitat "Unió" y "Fénix".

Desgracia

Madrid 15.

Al Pardo ha ocorregut una sensible desgracia que ha deixat consternada á quantas persones l' han presenciat.

Un tramvia de vapor que estava fent proves en la nova línia ha passat per demunt del cos d' un nen, deixantlo completament aixafat y mort al siti

